

VIII. TASHQI IQTISODIY ALOQALAR

Mamlakatimizda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar xorijiy davlatlar bilan savdo aloqalarining jadal o‘shishiga xizmat qilmoqda. Xususan, mamlakatning eksport salohiyatini oshirish bo‘yicha qabul qilingan qarorlar mahalliy kompaniyalarga tashqi bozorlarda ko‘proq tajriba orttirishga imkon beradi. Pirovardida ular jahon savdosida raqobatdosh ustunlikka ega bo‘ladi.

Respublikada bu borada so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan eksportni rag‘batlantirish, importni optimallashtirish va umuman olganda tashqi savdo muvozanatini ta‘minlash maqsadida amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida, 2023- yil yanvar-sentabr oylarida respublikaning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 377,8 mln. AQSH dollariga yetdi va 2022-yilning yanvar-sentabr oyiga nisbatan 56,7 mln. AQSH dollariga kamaydi yoki 86,9 % ni tashkil etdi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari)

Tashqi savdo aylanmasi

2023-y.: **377,8** 86,9 %

(2022-y.: 434,5)

Saldo

2023-y.: 63,9 (2022-y.: 89,2)

Eksport

2023-y.: **220,8** 84,3 %

(2022-y.: 261,8)

Tovarlari: 220,0

Xizmatlari: 0,8

Import

2023-y.: **156,9** 90,9 %

(2022-y.: 172,7)

Tovarlari: 142,7

Xizmatlari: 14,2

Qoraqalpog‘iston Respublikasining MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasi 2023- yil yanvar- sentabr holatiga ko‘ra, 131,6 mln. AQSH dollarini tashkil etdi. Shundan eksport 63,1 mln. AQSH dollariga yetgan bo‘lsa, import 68,5 mln. AQSH dollari qiymatida qayd etildi.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING MDH DAVLATLARI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (2023- yil yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari)

<p>Rossiya</p> <p>TSA – 66,6 Eksport – 38,8 Import – 27,8</p> 	<p>Qozog‘iston</p> <p>TSA – 46,5 Eksport – 20,3 Import – 26,2</p>
<p>Qirg‘iz Respublikasi</p> <p>TSA – 4,2 Eksport – 0,2 Import – 4,0</p> 	<p>Belarus</p> <p>TSA – 9,5 Eksport – 0,1 Import – 9,4</p>
<p>Tojikiston</p> <p>TSA – 2,7 Eksport – 2,7 Import – 0,0</p> 	<p>Ukraina</p> <p>TSA – 0,4 Eksport – 0,3 Import – 0,1</p>
<p>Turkmaniston</p> <p>TSA – 1,5 Eksport – 0,5 Import – 1,0</p> 	

Qoraqalpog‘iston Respublikasining MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasining eng yuqori hajmlari Rossiya 66,6 mln, Qozog‘iston 46,5 mln hamda Belarus Respublikasi 9,5 mln bilan qayd etildi

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING
TUMANLAR KESIMIDA TASHQI SAVDO AYLANMASI
(2023- yil yanvar-sentabr)*

	Hajm Mln. AQSH dollari	O‘sish sur‘ati, % da	Ulushi, % da
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	377,8	86,9	100,0
Nukus shahri	215,1	81,9	56,9
<i>tumanlar:</i>			
Amudaryo	12,6	173,4	3,3
Beruniy	8,5	52,6	2,3
Bo‘zatov	1,7	182,5	0,4
Qorao‘zak	7,2	19,8	1,9
Kegeyli	5,7	87,9	1,5
Qo‘ng‘irot	12,6	184,7	3,3
Qonliko‘l	12,7	110,9	3,4
Mo‘ynoq	20,1	87,8	5,3
Nukus	5,8	187,5	1,5
Taxiatosh	14,0	92,4	3,7
Taxtako‘pir	0,7	41,6	0,2
To‘rtko‘l	26,3	116,8	6,9
Xo‘jayli	10,6	235,9	2,8
Chimboy	11,1	153,1	2,9
Shumanay	3,4	338,7	0,9
Ellikqal‘a	9,7	118,9	2,6

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Respublika tashqi savdo aylanmasi tarkibida eng yuqori ulushni Nukus shahri 56,9 % ulush bilan 215,1 mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Taxtako‘pir tumani 0,2 % ulush bilan 0,7 mln. AQSH dollarini tashkil etdi

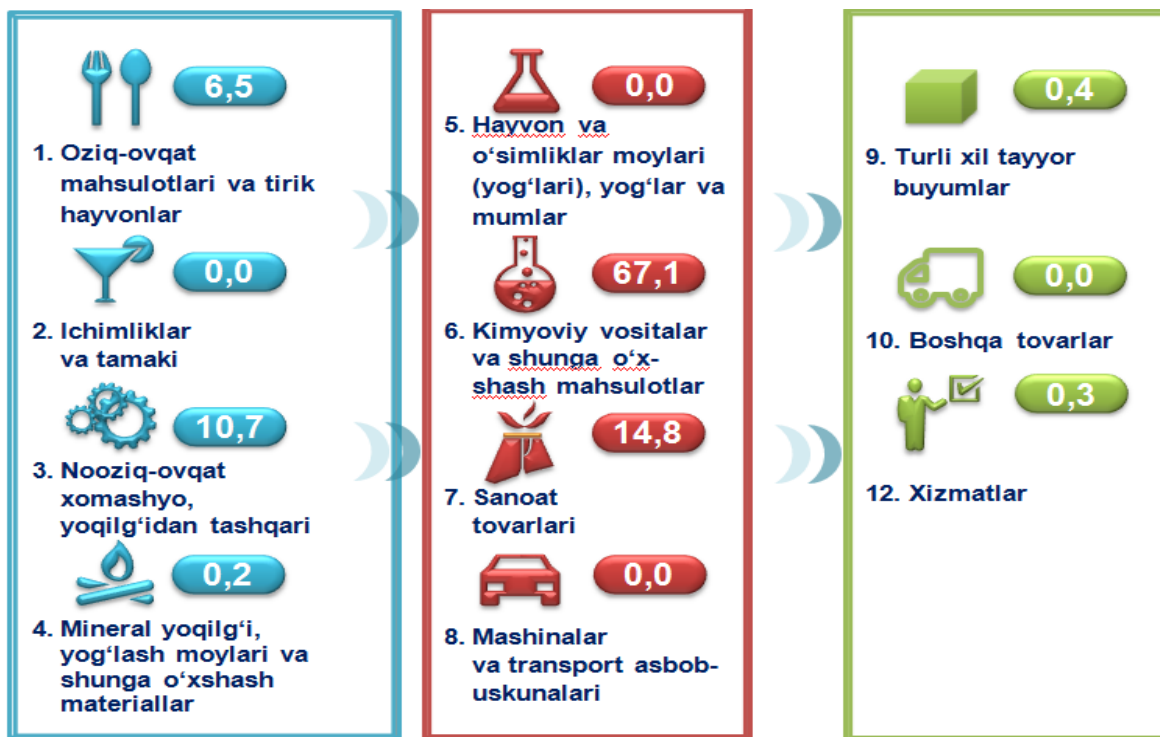

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING EKSPORTI

Xalqaro iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi eksportning barqaror o‘shishiga ko‘maklashadi va bu o‘z navbatida ma’lum natijalarga erishish uchun zamin yaratadi. Mamlakatning eksport salohiyatini oshirish, eksportyorlarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash, eksportbop mahsulotlar nomenklaturasini kengaytirish maqsadida amalga oshirilgan islohotlar natijasida eksportyorlar tomonidan 220,8 mln. AQSH dollari (*nomonetar oltindan tashqari*) qiymatidagi (2022- yilning mos davriga nisbatan 84,3 % ni tashkil etdi) tovar va xizmatlar eksport qilinishi ta’minlandi.

XSST* BO‘YICHA EKSPORT TARKIBI (2023- yil yanvar-sentabr, ulushi % da)

Qoraqalpog‘iston Respublikasida tovarlar tashqi savdosi statistik ko‘rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat tovar nomenklaturasi (keyingi o‘rinlarda TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o‘rinlarda – XSST) ishlatiladi. Bu o‘z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarni XSST bo‘yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o‘rtasida o‘tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING
TUMANLAR KESIMIDA EKSPORTI
(2023- yil yanvar-sentabr)*

	Hajm Mln. AQSH dollari	O‘sish sur‘ati, % da	Ulushi, % da
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	220,8	84,3	100,0
Nukus shahri	148,6	75,2	67,3
<i>tumanlar:</i>			
Amudaryo	9,7	168,9	4,4
Beruniy	5,4	54,9	2,4
Bo‘zatov	1,5	222,2	0,7
Qorao‘zak	0,9	79,6	0,4
Kegeyli	4,4	96,7	2,0
Qo‘ng‘irot	6,0	506,6	2,7
Qonliko‘l	11,2	105,5	5,1
Mo‘ynoq	3,5	92,5	1,6
Nukus	3,4	157,0	1,5
Taxiatosh	2,9	54,1	1,3
Taxtako‘pir	0,5	32,4	0,2
To‘rtko‘l	4,8	99,4	2,2
Xo‘jayli	1,6	93,4	0,7
Chimboy	5,2	127,3	2,4
Shumanay	3,3	334,2	1,5
Ellikqal‘a	8,1	127,9	3,7

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Respublika eksporti tarkibida eng yuqori ulushni Nukus shahri 67,3 % bilan 148,6 mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Taxtako‘pir tumani 0,2 % bilan 0,5 mln. AQSH dollarini tashkil etdi.

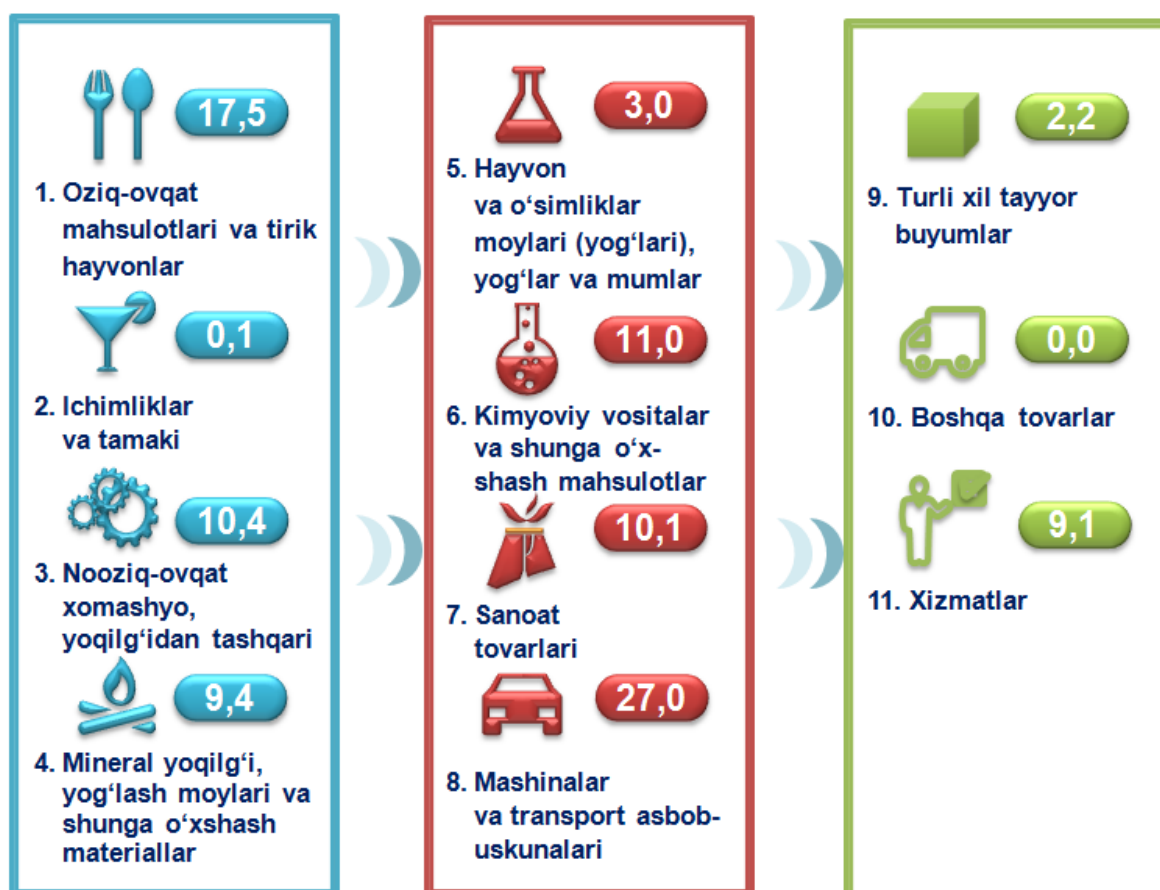

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING IMPORTI

2023- yilning yanvar-sentabr oylarida import hajmi 156,9 mln. AQSH dollarini va 2022- yilning mos davriga nisbatan 90,9 % ni tashkil etdi. Import tarkibida eng katta ulush, mashinalar va transport asbob-uskunalari (27,0 %), sanoat tovarlari (10,1 %) hamda kimyoviy vositalar va shunga o‘xshash mahsulotlar (11,0 %), Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (17,5 %) hisobiga to‘g‘ri keldi.

XSST BO‘YICHA IMPORT TARKIBI (2023- yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

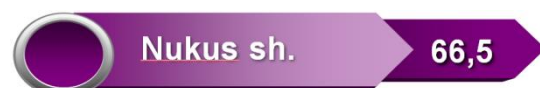
Tovarlar importi dinamikasi tahliliga ko‘ra, 2023-yilning yanvar-sentabr oylarida import qilingan tovarlar hajmi, 156,9 mln. AQSH dollarini tashkil etdi. Xizmatlar importi esa 14,2 mln. AQSH dollariga yetdi

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING
TUMANLAR KESIMIDA IMPORTI
(2023- yil yanvar-sentabr)

	Hajm Mln. AQSH dollari	O‘shish sur‘ati, % da	Ulushi, % da
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	156,9	90,9	100,0
Nukus shahri	66,5	102,3	42,4
<i>tumanlar:</i>			
Amudaryo	2,8	190,8	1,8
Beruniy	3,2	49,2	2,0
Bo‘zatov	0,2	77,9	0,1
Qorao‘zak	6,4	18,0	4,1
Kegeyli	1,3	67,7	0,8
Qo‘ng‘irot	6,5	116,2	4,2
Qonliko‘l	1,6	173,0	1,0
Mo‘ynoq	16,7	86,8	10,6
Nukus	2,5	254,4	1,6
Taxiatosh	11,1	113,5	7,1
Taxtako‘pir	0,2	169,3	0,1
To‘rtko‘l	21,4	121,6	13,6
Xo‘jayli	9,0	320,2	5,8
Chimboy	5,9	186,3	3,8
Shumanay	0,1	714,3	0,1
Ellikqal‘a	1,6	86,8	1,0

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Respublika importi tarkibida eng yuqori ulushni Nukus shahri 42,4 % bilan 66,5 mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Shumanay tumani 0,1 % bilan 0,1 mln. AQSH dollarini tashkil etdi.